

O Hospodinově milosrdenství chci zpívat věčně, v známost uvádět tvou věrnost po všechna pokolení. Kdo by se mohl Hospodinu rovnat? Ty jsi, Hospodine, nepřemožitelný, vždyť tvá věrnost tě provází všudy.

1S 14,47-48: Když se Saul chopil kralování nad Izraelem, bojoval proti všem svým okolním nepřátelům, proti Moábovi, Amónovcům a Edómu, proti králům Sóby a proti Pelištejcům. Všude, kam se obrátil, dopouštěl se svévolností. Statečnost však prokázal, když pobil Amáleka a vysvobodil Izraele z rukou těch, kteří ho plenili.

Lk 9,54-55: Když to uviděli učedníci Jakub a Jan, řekli: „Pane, máme přivolat oheň s nebe, aby je zahubil, jako to učinil Eliáš?“ Obrátil se a pokáral je: „Nevíte, jakého jste ducha.“

1J 4,16: Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.

I. Kudy kam a kudy dál

Lidi, o kterých se v Bibli hodně vypráví, kdysi neměli, kdo by jim s dostatečnou autoritou říkal co a jak, a tak se řídili každý po svém, jak jim to šlo. Až došli k závěru, že to tak dál nejde, a chtěli nad sebou krále. O čemž se vypráví v knihách Samuelových. Samuel nebyl král, to bude někdo jiný, on měl jiný úkol: těm králům i lidu měl připomínat, jak by si jejich život představoval Bůh, a oni ať se tomu hledí nějak přiblížit. Zmíněné knihy, které o tom vyprávějí, se jmenují po něm, ne po těch králích, a to vůbec není náhoda.

V těch dávných dobách nebylo zvykem hned všechno zapisovat (nebylo moc lidí, kteří by to uměli, a neměli papír a všecko, nač se psalo, bylo tuze vzácné). Knihy Samuelovy dostaly konečnou podobu až mnohem, mnohem později. To krále už zas neměli, a to z toho prostého důvodu, že neměli království. Vždycky se totiž najde velký a silný soused, který na vás a na vaši zemi dostane zálsk, a je zle. Okupanti zpravidla tvrdí, že vás od něčeho osvobozují. Vždycky mají kus pravdy v tom, že ve vaší zemi nebylo všechno dobře a fér, ale

žádný kus pravdy není důvod ani omluva pro to, aby tu vraždili a loupili.

Přesně to se tehdy přihodilo, v tomto případě „osvobozovali“ Babyloňané (nevím od čeho, od víry v Hospodina možná a taky asi od rizika, že nás přijde „osvobozovat“ jiná velmoc, třeba Egypt). Až tu nezůstal kámen na kameni.

Moudří lidé věděli, že obávaní dobyvatelé i oslavovaní budovatelé jednou vezmou za své a my zase zkusíme žít ne po jejich, ale sami a pokud možno dobře – ale podle čeho vlastně? A tady je přesně důvod, proč se ty knihy nejmenují po Davidovi ani po jiném slavném králi, ale po posledním soudci Samuelovi, který měl lidem připomínat, jak by si jejich život představoval Bůh, a ať se tomu hledí nějak přiblížit.

II. Čí jsem

Když byl Samuel ještě malý, slýchal od mámy: “Ty budeš sloužit Hospodinu.” Opakovala mu to mnohokrát a on z toho nebyl moc moudrý: jak se to dělá? To má být nějaký obřad? “Nemusí to být obřad,” říkal mu kněz, ke kterému ho dali do učení. “Prostě někomu patříš. A komu patříš, toho posloucháš. Dá se říct, že mu sloužíš. A ty patříš Bohu, tak mu služ.” Ale jak? vrtalo Samuelovi hlavou. “Tím, jaký jsi. Tím, co děláš. Tím, jak přemýšlíš, jak miluješ, jak žiješ, jak umíráš,” řekl kněz Élí. “Nejlepší je nebýt ničí. Když si všechno určím sám,” řekl malý Samuel. “To bych neřekl,” odpověděl Élí. “Když nejsi ničí, stejně někomu sloužíš, jen to nevíš. A sloužit sám sobě? Kdo ví, jak dlouho by tě to těšilo; a druzí by na to doplatili.”

To se vypráví na začátku těch knih. Pak šly události dost rychle a Samuel na přání lidu a s Božím souhlasem vybral krále. Jenže se stalo, co se stát nemělo. Z té dětinské věty – že nejlepší je, když všechno určím já sám – sice Samuel vyrostl, zato král Saul k ní naopak přirostl. To se nám lidem stává a je pak s námi těžká řeč. Samuel mu to vytkl už kolikrát, ale nadarmo. Jednou mu na to Saul opáčil: “Já přece sloužím národu a nesu odpovědnost, tak se musím rychle rozhodovat a nikoho se na nic neptat, to mi nevyčítej!” Podruhé mu zas namítl: “Já jsem byl proti tomu, abychom se dopouštěli něčeho zlého, ale lidi to tak chtějí a já přece sloužím lidu, tak mi to nevyčítej!” Tak mu Samuel hněvivě řekl, že už ho tedy Bůh ze služby propustí a vybere si někoho jiného.

Saul sloužil lidu a státu a národním zájmům a sobě a komu ještě a na Hospodina v tom sloužení nějak nevycházela řada. Toho chtěl mít k ruce, že ho když tak zavolá na pomoc. Není sám, děláváme to tak všichni, my lidi, na to člověk nemusí být zrovna král. Saulovo zklamání, že mu Hospodin není k ruce, bylo potom veliké: "Bůh, který mně neslouží, mně k ničemu není. Na všechno jsem sám!" Ono to mělo být obráceně, připomínal Samuel. Člověk slouží tomu, komu patří, a copak může být na světě něco lepšího, než patřit Bohu, který nám dává svobodu a život?

III. Nevíte, jakého jste ducha!

Poslední Saulův přešlap byl, že měli v bitvě všechny pobít, lidi i dobytek, ale oni si nejlepší zvířata poschovávali. Když se pak Samuel ptal, odkud jde všechno to bučení a bečení, které slyší, vyhrkl Saul honem, že to jsou nejkvalitnější kusy, ale ty jsme chtěli obětovat Bohu, jen jsme to ještě nestihli. Překročil Boží příkaz, který mu předtím Samuel tlumočil. Ten příkaz zněl: „Nyní jdi a pobij Amáleka; jako klaté zničíte vše, co mu patří. Nebudeš ho šetřit, ale usmrtíš muže i ženu, pachole i kojence, býka i ovci, velblouda i osla!“

Jak se vám to poslouchá? Mně hrozně. Mluvíme o Bohu Stvořiteli, k němuž se hlásí hned tři velká náboženství, každé po svém. To, co v poslední době (z rozdílných pohnutek) předvádějí v Izraeli musli, mové, v Gaze Židé a na Ukrajině křesťané, je odporné, byť jsme si na to za ta staletí zvykli a máme to v kolektivním životopisu. Ale tady v tom textu to žádá sám náš Bůh, jenž láska jest, a hněvá se, že ho v tom Saul neposlechl. Výkladů, proč ten příkaz zněl takhle tvrdě, je víc. Já zkusím vystačit s tím, že takhle v té chvíli rozuměli Boží vůli. Že Amálek byl pro ně synonymem smrtelného nebezpečí a to pak jdou ohledy a soucit stranou. Byla to opravdu Boží vůle? Nevím, v té situaci to tak pochopili. Cítili se možná jak husiti, když na ně jdou křižáci, a věděli, že po dobrém se to neurovná. Kdo jsem já, abych je soudil? O rady z jiného století se mě nikdo neprosil, tím spíš, že naše století oproti jejich časům v lidskosti nepokročilo. My lidi nezmůžeme víc, než že se budeme snažit být Boží vůli co nejbliž a usilovně hledat, co to znamená pro tu kterou konkrétní situaci, ale jistotu, že jsme to trefili, prostě

nemáme. Vždyť i na naši adresu mohou zaznít Ježíšova slova: „Nevíte, jakého jste ducha.“

Připomínám, že to není reportáž, ale kapitoly sepsané po několika (možná pěti) stoletích. To zrovna žili ve zmatené době (v tom jsme jim podobní), staré hodnoty a recepty byly ty tam a nové jim připadaly vratké, a tak pátrali, na čem do budoucna postavit podobu lidského spoluzítí, aby mělo kloudné základy. Na příkladu prastarých událostí si opakovali, že i v těžkých dobách je nad vládci i nad poddanými autorita Boží a jeho duch kéž nás přidrží, abychom to ustáli. A že se Bůh nesmiřuje se smrtícím zlem a nenechá mu náš svět napospas, ale nežádá, abychom tu žili kdo s koho, nýbrž abychom vždycky znovu hledali, jak by si náš život představoval, a ať se tomu – tedy jeho milosti – hledíme nějak přiblížit.

Člověk přece někomu patří a když mu patří, snaží se vyhovět jeho vůli. "Ale jak?" vrtalo Samuelovi hlavou. "Přece vším," řekl jeden starý kněz. "Tím, jaký jsi. Tím, co děláš. Tím, jak přemýšlíš, jak miluješ, jak žiješ, jak umíráš." V těžkých chvílích je to vlastně mé jediné potěšení, že nejsem sám svůj (ani kdybych byl král), ale že patřím někomu, kdo nás má rád.

Požehnání

Coby křesťané vezměte na vědomí všechna pravidla, omezení a tlaky, co jich kolem sebe máte a kterých se jen tak nezbavíte, ale hledejte přitom (a hlavně!) to, co je nad vámi a nad všemi těmi omezeními a tlaky a nad všemi, kdo je na vás nakládají.

Nad vámi je Kristus po pravici Boží: úspěchy a prohry se díky tomu měří jinak, než to my lidi obvykle děláváme, a Kristův kříž – ten se stal symbolem Boží naděje a lásky, o kterou se celoživotně můžeme opřít.

Boží všemohoucí láska přináší do našeho světa odpuštění a s ním i spravedlnost a pokoj. Ty ať vás provázejí a chrání, kamkoli vaše kroky povedou, a ať jsou požehnáním i pro lidi, se kterými se setkáte. Amen.